

AUTOREFERAT

Imię i nazwisko: **ILONA DULISZ**
Obszar wiedzy: **SZTUKA**
Dziedzina: **SZTUKI MUZYCZNE**
Dyscyplina artystyczna: **KOMPOZYCJA I TEORIA MUZYKI**

1. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej:

- stopień magistra muzykologii na Wydziale Historycznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (1993)
- dyplom ukończenia Państwowej Szkoły Muzycznej II st. im. Fryderyka Chopina w Poznaniu w klasie śpiewu (1993)
- stopień magistra germanistyki na Wydziale Filologiczno-Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego (1998)
- stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie kompozycja i teoria muzyki, specjalność teoria muzyki, nadany uchwałą Rady Wydziału Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach z 27 listopada 2008 roku. Tytuł rozprawy doktorskiej: *Twórczość religijna Feliksa Nowowiejskiego. Cechy stylistyczno-warsztatowe i recepcja*. Promotor: prof. dr hab. Leon Markiewicz, recenzenci: prof. dr hab. Jolanta Szulakowska-Kulawik, ks. dr hab. Antoni Reginek.

2. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/ artystycznych:

- Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Olsztynie, Wydział Wychowania Artystycznego, stanowisko asystenta (01.10.1996 - 30.09.1999)
- Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Pedagogiki i Wychowania Artystycznego, stanowisko asystenta (01.10.1999 - 31.12.2008)
- Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Sztuki, stanowisko adiunkta (01.01.2009 do chwili obecnej)

3. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016, poz. 882 ze zm. W Dz. U. z 2016 r., poz. 1311):

a) tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego:

STUDIA NAD TWÓRCZOŚCIĄ FELIKSA NOWOWIEJSKIEGO:
INTERPRETACJE – KONTEKSTY - RECEPCJA

b) wykaz publikacji w porządku tematycznym:

I. DZIEŁO I JEGO ŹRÓDŁA

1. *Młodzieńcze utwory fortepianowe Felixa Nowowiejskiego (Feliksa Nowowiejskiego) z przełomu XIX i XX wieku*, w: *Muzyka fortepianowa. Refleksja teoretyczna. Sztuka pianistyki*, red. Alicja Kozłowska-Lewna, Danuta Szlagowska, Teresa Błaszkiwicz, Wydawnictwo „Bernardinum” Sp. z o.o., Gdańsk 2012, ISBN 978-83-933415-1-1, s. 72-81.

2. *Polskie i niemieckie tradycje muzyczne we wczesnej twórczości Feliksa Nowowiejskiego*, w: *Stosunki polsko-niemieckie w ćwierćwiecze od podpisania Traktatu o dobrym sąsiedztwie. Kultura – oświata – gospodarka*, red. Krzysztof Gładkowski, Ewa Gładkowska, Tomasz Gajowniczek, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2018, ISBN: 978-83-89559-99-9, s. 97-105.

3. *Śpiewy i praktyki liturgiczne w oratoriach Feliksa Nowowiejskiego*, w: *Musica in ecclesia II*, red. ks. Mariusz Białkowski, Wydawnictwo Ars Nova, Poznań 2016, ISBN: 978-83-65727-00-8, s. 229-244.

4. *Topos narodowy w pieśniach Feliksa Nowowiejskiego*, w: *Grunwald, "Rota", Nowowiejski*, red. Jan Chłosta, Janusz Jasiński, Zenona Rondonańska, Agencja Wit, Olsztyn 2010, ISBN: 978-83-62067-19-0, s. 159-177.

5. *„O polski kraju święty”. Idee niepodległościowe w pieśniach Feliksa Nowowiejskiego*, w: *Narodowa arytmia : nurt patriotyczny w twórczości artystów polskich w czasach zaborów*, red. Wioletta Miłkowska, Wydawnictwo Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina, Warszawa 2016, ISBN: 978-83-61489-78-8, s. 21-36.

6. *Śląsk w twórczości Feliksa Nowowiejskiego*, w: *Kultura muzyczna na Śląsku*, red. Monika Bieda, Hanna Bias, Akademia Muzyczna im. K. Szymanowskiego w Katowicach, Katowice 2011, ISBN 978-83-932012-2-8, s. 19-28.

7. Wileński epizod Feliksa Nowowiejskiego, w: *Między muzykologiczną refleksją a pedagogiczna pasją. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesorowi Leonowi Markiewiczowi w osiemdziesiątę urodziny*, Akademia Muzyczna im. K. Szymanowskiego w Katowicach, Katowice 2008, ISBN: 978-83-85679-48-6, s. 279-286.

8. Romantyczne idealizacje przeszłości. „Bogurodzica” w muzyce Feliksa Nowowiejskiego, w: *W kręgu kultury romantycznej. W 200-lecie urodzin Fryderyka Chopina i w 100-lecie powstania „Roty” Feliksa Nowowiejskiego*, red. Krzysztof Dariusz Szatravski, Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich, Barczewo 2010, ISBN: 978-83-926917-4-7, s. 61-68.

9. Symbolika polskiego morza w muzyce Feliksa Nowowiejskiego, w: *Wokół Feliksa Nowowiejskiego*, red. Sylwia Burnicka-Kalischewska, Alicja Delecka-Bury, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2018 ISBN: 978-83-8095-576-9, s. 215-229.

10. Psalm w twórczości chóralnej Feliksa Nowowiejskiego, w: *Od pieśni do symfonii. Artystyczne i społeczne konteksty twórczości Feliksa Nowowiejskiego*, red. Krzysztof Dariusz Szatravski, Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich, Barczewo 2013, ISBN: 978-83-926917-6-1, s. 51-59.

11. „Ave mundi spes Maria” Feliksa Nowowiejskiego w 200. rocznicę śmierci Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego, w: *Kultura muzyczna w perspektywie regionalnej i europejskiej: Studia i szkice*, red. Krzysztof Dariusz Szatravski, Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich, Barczewo 2014, ISBN: 978-83-926917-3-0, s. 11-21.

12. „Missa pro Pace” op. 49 nr 3 Feliksa Nowowiejskiego. Cechy stylistyczne - warsztatowe i recepcja dzieła, w: *Kompozytorzy w kulturze XX-wiecznej Warmii*, red. Krzysztof Dariusz Szatravski, Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich, Barczewo 2009, ISBN: 978-83-926917-1-6, s. 61-71.

13. „Fletnia tajemna”. Liryka wokalna Feliksa Nowowiejskiego do tekstów poetów młodopolskich, w: *Literatura w kalejdoskopie sztuki : twórczość poetów i pisarzy polskich XX wieku jako inspiracja dla dzieł muzycznych, plastycznych i filmowych : w 100-lecie urodzin Czesława Miłosza*, red. Grażyna Darłak, Iwona Melson, Iwona Mida, Akademia Muzyczna im. K. Szymanowskiego w Katowicach, Katowice 2013, ISBN: 978-83-933403-6-1, s. 65-74.

14. IV symfonia op. 58 i poemat na organy solo „In paradisum” op. 61 Feliksa Nowowiejskiego wobec różnych koncepcji stylu późnego w muzyce, w: *Styl późny w muzyce, literaturze i kulturze*, T. 3, red. Eugeniusz Knapik, Agnieszka Woźniakowska, Wojciech Stępień, Jarosław Szurman, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2016, ISBN: 978-83-8012-880-4, s. 100-116.

15. Music by Feliks Nowowiejski. From German Romanticism to Polish National Tradition, w: *6th International Multidisciplinary Scientific Conference on Social Sciences and Arts SGEM 2019: Conference proceedings*, Volume 6, Science and Arts, Issue 6.1, Vienna 11-14 April 2019, Sofia : STEF92 Technology Ltd, 2019, ISBN: 978-619-7408-75-1, ISSN: 2367-5659, DOI: 10.5593/sgemsocial2019V/6.1, s. 343-350.

II. KONTEKST RELIGIJNY

16. *Feliks Nowowiejski o Szkole muzyki kościelnej w Ratyzbonie*, „Studia Warmińskie” 2014 (51), ISSN: 0137-6624, s. 297-308, (czasopismo z listy MNiSW).

17. *Instytucja Kościoła w przestrzeni muzycznej Feliksa Nowowiejskiego*, „Pro Musica Sacra” 2017 (15), ISSN 2083-4039, eISSN 2391-6729, s. 151-176, (czasopismo z listy MNiSW).

18. *Feliks Nowowiejski i Kardynał August Hlond w kulturze muzycznej międzywojennego Poznania*, w: *Feliks Nowowiejski i Jemu współcześni wobec idei muzycznych przelomu XIX i XX wieku*, red. Ilona Dulisz, Joanna Schiller-Rydzewska, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2019, ISBN: 978-83-8100-128-1, wersja online: <http://wydawnictwo.uwm.edu.pl/uploads/documents/czytelnia/monografie/Dulisz.pdf>

19. *Twórczość religijna Feliksa Nowowiejskiego w kulturze muzycznej XX i początku XXI wieku*, w: *Kulturowe i edukacyjne konteksty muzyki religijnej*, red. Elżbieta Szczurko, Wydawnictwo Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2016, ISBN: 978-83-61262-81-7, s. 107-124.

III. RECEPCJA

20. *Wschodnie kontakty Feliksa i Rudolfa Nowowiejskich: Lwów - Wilno - Białowieża*, „Acta Polono-Ruthenica” 2014 (19), P-ISSN: 1427-549X, s. 37-46, (czasopismo z listy MNiSW).

21. *Fenomen Feliksa Nowowiejskiego*, w: *Inspiratorzy, projektodawcy, realizatorzy edukacji kulturalnej i upowszechniania kultury*, red. Katarzyna Olbrycht, Dorota Sieroń – Galusek, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2010, ISBN: 978-83-7611-858-1, s. 68-75.

22. *Feliks Nowowiejski w amatorskim ruchu śpiewaczym Polski międzywojennej*, w: *Amatorskie muzykowanie na Pomorzu i Kujawach*, red. Aleksandra Kłaput-Wiśniewska, Wydawnictwo Uczelniane Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2018, ISBN: 978-83-61262-10-7, s. 83-95.

23. *Recepcja muzyki Feliksa Nowowiejskiego w Polsce Ludowej*, w: *W kręgu kultury PRL : muzyka - rodzaje i style*, red. Karolina Bittner, Dorota Skotarczak, Wydawnictwo Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2017, ISBN: 978-83-65663-35-1, s. 69-78.

24. *„Quo vadis?” and other Works by Feliks Nowowiejski in America: History and the Present*, „Cultural and Religious Studies” 2019, ISSN: 2328-217, DOI: 10.17265/2328-2177, s. 219-226.

c) omówienie celu naukowego/artystycznego ww. prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania.

WYBÓR TEMATU I STAN BADAŃ

Postać i dzieło Feliksa Nowowiejskiego (1877-1946) znalazły się w kręgu moich zainteresowań naukowych od chwili, kiedy podjęłam pracę na stanowisku asystenta w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie. Kompozytor związany z tym regionem w latach dziecięcych i młodzieńczych poprzez miejsce urodzenia, zamieszkania, kształcenia i pierwszej pracy (Barczewo, Święta Lipka, Olsztyn) wydał mi się twórcą, któremu chociażby z tego względu należało poświęcić więcej uwagi i wzbogacić dotychczasowe rezultaty badań nad jego biografią i twórczością. Nowowiejski to jedna z najwybitniejszych postaci Warmii, ikona kultury muzycznej tego regionu. O kierunku zainteresowań zdecydowały również przesłanki osobiste - dalekie więzy pokrewieństwa z kompozytorem. Od wielu lat gromadzę pierwodruki utworów Feliksa Nowowiejskiego i inne archiwalia, związane z tą postacią. W mojej kolekcji posiadam wiele cennych partytur, m.in. utwory fortepianowe z wczesnego okresu twórczości, wydane jeszcze w XIX wieku.

Już w pierwszych latach pracy kilkakrotnie wystąpiłam podczas sesji naukowych, organizowanych od 2002 roku w ramach Ogólnopolskiego (pierwsza edycja), a następnie Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Chóralnej im. Feliksa Nowowiejskiego, odbywającego się w rodzinnym mieście kompozytora – Barczewie, wygłaszając referaty i publikując teksty na temat jego muzyki religijnej w lokalnym wydawnictwie¹. Po zapoznaniu się z dostępną wówczas literaturą przedmiotu, zauważyłam, że właśnie ten gatunek muzyki, zajmujący znaczącą część jego dorobku kompozytorskiego, zdecydowanie wymaga szerszego omówienia. Poza wspomnianymi publikacjami z tego okresu (przypis nr 1), dotyczącymi twórczości kompozytora, za ważne uznaję opracowanie hasła encyklopedycznego *Nowowiejski Feliks*, zamieszczonego w: *Religia. Encyklopedia PWN*².

Problematykę związaną z muzyką religijną Nowowiejskiego badałam w kolejnych latach, czego rezultatem była praca doktorska nt. *Twórczość religijna Feliksa Nowowiejskiego. Cechy stylistyczne-*

¹ I. Dulisz, *Problematyka religijna muzyki Feliksa Nowowiejskiego*, w: I Zeszyt naukowy. Sesja naukowa Muzyka Warmii i Mazur, Wydawnictwo Ogólnopolskiego Festiwalu Muzyki Chóralnej im. Feliksa Nowowiejskiego, Barczewo 2002, s. 7-21; *Oratoria Feliksa Nowowiejskiego - kontekst historyczny i koncepcja formalna*, w: II Zeszyt naukowy. Sesja naukowa Muzyka Warmii i Mazur, Wydawnictwo Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Chóralnej im. Feliksa Nowowiejskiego, Barczewo 2003, s. 12-24; *Chorał gregoriański w twórczości mszalnej Feliksa Nowowiejskiego*, w: III Zeszyt naukowy. Sesja naukowa Muzyka Warmii i Mazur, Wydawnictwo Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Chóralnej im. Feliksa Nowowiejskiego, Barczewo 2004, s. 7-16; *Religijne treści programowe w muzyce organowej Feliksa Nowowiejskiego*, w: IV Zeszyt naukowy. Sesja naukowa Muzyka Warmii i Mazur, Wydawnictwo Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Chóralnej im. Feliksa Nowowiejskiego, Barczewo 2005, s. 34-40.

² I. Dulisz, *Nowowiejski Feliks*, w: *Religia. Encyklopedia PWN*, Warszawa 2003, t. 7, s. 363. Ponadto w encyklopedii tej ukazało się kilkanaście innych haseł mojego autorstwa, m.in.: *Mendelssohn-Bartholdy Felix*, *Maklakiewicz Jan Adam*, *Oratorium*, *Panufnik Andrzej*, *Pärt Arvo*, *Purcell Henry*, *Reger Max*, *Stachowicz Damian*, *Szczurowski Jacek*, *Verdi Giuseppe*.

warsztatowe i recepcja, napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Leona Markiewicza, obroniona w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. Stanowi ona analityczno-syntetyczne opracowanie wskazanej w tytule problematyki z uwzględnieniem szerokiego kontekstu społecznego i historycznego.

Przedstawiony powyżej jednotematyczny cykl publikacji *Studia nad twórczością Feliksa Nowowiejskiego: Interpretacje – Konteksty – Recepcja* jest wynikiem wieloletnich badań naukowych prowadzonych przeze mnie po uzyskaniu stopnia doktora w 2008 roku. Po obronie dysertacji doktorskiej, uznałam że postać i ogromna spuścizna kompozytora wciąż pozostają w niedostatecznym stopniu zbadane i mogą być interesującym polem badawczym, w którym znaleźć można elementy mało znane, nieodkryte bądź oczekujące na egzemplifikacje czy współczesne interpretacje.

Twórczość Nowowiejskiego – w świetle dzisiejszego stanu wiedzy śmiało można powiedzieć – jednego z najwybitniejszych przedstawicieli muzyki polskiej pierwszej połowy XX wieku jest wyjątkowo obszerna i zróżnicowana. Obejmuje ponad 700 kompozycji, które reprezentują niemalże wszystkie gatunki i formy muzyczne, od miniatur fortepianowych, pieśni chóralnych i solowych poprzez oratoria, poematy symfoniczne, kantaty, cykle mszalne, opery, utwory baletowe, pionierskie w muzyce polskiej symfonie i koncerty na organy solo, aż do symfonii orkiestrowych i koncertów solowych.

Muzyka, działalność artystyczna i postawa społeczna Nowowiejskiego były przedmiotem badań i opisu wielu autorów. Ich prace powstałe na przestrzeni kilkudziesięciu lat pozwoliły stworzyć obraz kompozytora, który w sposób znaczący zaistniał w społeczeństwie, kulturze i historii muzyki polskiej. Do najważniejszych publikacji ubiegłego wieku, które ukierunkowały moje badania, z pewnością należą wspomnienia o kompozytorze, napisane przez jego najstarszych synów Feliksa Marię i Kazimierza³, biograficzne, pionierskie prace Jana Boehma⁴, poświęcone muzyce organowej artykuły Jerzego Erdmana⁵, Juliana Gembalskiego⁶, Jerzego Gołosa⁷, Jerzego Kukli⁸, Pawła Podejki⁹ czy Hermenegildy Ratajczak¹⁰ na temat muzyki fortepianowej.

Nieocenione pozostają wieloletnie, osobiste kontakty i rozmowy z najmłodszym synem kompozytora Janem Bogusławem Nowowiejskim (zm. 2016) i jego małżonką Niną (zm. 2011).

³ F.M. i K. Nowowiejscy, *Dookoła kompozytora. Wspomnienia o ojcu*, Poznań 1968.

⁴ J. Boehm, *Feliks Nowowiejski 1877-1946. Zarys biograficzny*, Olsztyn 1977; *Feliks Nowowiejski. Artysta i wychowawca*. Olsztyn 1985.

⁵ J. Erdman, *Pieśń religijna w twórczości organowej Feliksa Nowowiejskiego*, w: „Zeszyty Naukowe Akademii Muzycznej w Gdańsku” 1984, z. 25, s. 197-212; *Muzyka organowa Feliksa Nowowiejskiego na tle organowej muzyki europejskiej*, w: *Muzyka na Warmii i Mazurach. Materiały z sesji naukowych 1983-1985*. WSP Olsztyn 1986, s. 81-92.

⁶ J. Gembalski Julian, *Związki Feliksa Nowowiejskiego z Górnym Śląskiem*, w: *Tradycje śląskiej kultury muzycznej*, „Zeszyt Naukowy Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu” 1992, z. 59, s. 189-210.

⁷ J. Gołos, *Nowowiejski jako kompozytor i wirtuoz organowy w świetle relacji i recenzji prasowych*, „Poradnik Muzyczny” 1989, nr 7-8, s. 28-29.

⁸ J. Kukla, *Programowość w utworach organowych Feliksa Nowowiejskiego – próba jej interpretacji*, w: „Zeszyty Naukowe Akademii Muzycznej w Gdańsku” 1988, z. 44, s. 207-226.

⁹ P. Podejko, *Muzyka organowa Feliksa Nowowiejskiego*, w: *Feliks Nowowiejski. W setną rocznicę urodzin*. „Prace specjalne 13”, PWSM Gdańsk 1978, s. 87-104.

¹⁰ H. Ratajczak, *Twórczość fortepianowa Feliksa Nowowiejskiego*, w: *Feliks Nowowiejski. W setną rocznicę urodzin*. „Prace specjalne 13”, PWSM Gdańsk 1978, s. 105-118.

Wiek XXI przyniósł wzmożone zainteresowanie twórczością Feliksa Nowowiejskiego. Kolejne jubileuszowe rocznice urodzin i śmierci kompozytora, 100-lecie powstania *Roty* w 2010 roku były impulsem do dalszych badań naukowych i działań artystycznych wielu osób i instytucji. Nie bez znaczenia pozostaje również digitalizacja źródeł czasopiśmiennych i nutowych w ostatnich latach, a także – jak się wydaje – łatwiejszy dostęp do archiwów i bibliotek, które wobec osób zainteresowanych szerzej otwarły swoje zasoby, często nieskatalogowane. Współczesne badania nad biografią i twórczością kompozytora pozwoliły nie tylko zrewidować dotychczasowy stan wiedzy na ten temat, ale również przedstawić nowe interpretacje i fakty. Do rąk czytelników trafiły prace monograficzne autorstwa Magdaleny Adamek-Kurgan¹¹, Iwony Fokt¹², Marcina Gmusa¹³ i Ireneusza Wyrwy¹⁴. Ukazały się również liczne artykuły, m.in. Waldemara Gawiejnowicza, Elżbiety Karolak, Aleksandry Kłaput-Wiśniewskiej, Jerzego Kukli, Maryli Renat, Marcina Simeli, jak również piszącej te słowa.

Przełomowe znaczenie dla propagowania postaci i muzyki kompozytora miał rok 2016, ogłoszony przez Sejm RP Rokiem Feliksa Nowowiejskiego. To zasłużone i długo oczekiwane uhonorowanie kompozytora. Ze względu na zbieżność 70. rocznicy śmierci i 140. rocznicy jego urodzin jubileuszowe obchody trwały do końca 2017 roku. Dzięki rządowym dotacjom zaczęły pojawiać się partytury dzieł dotąd pozostających w rękopisach, a nieznane i zapomniane utwory Nowowiejskiego zabrzmiały w nowych, pełnych świeżych pomysłów wykonaniach.

OPIS CYKLU PUBLIKACJI

Cykl publikacji *STUDIA NAD TWÓRCZOŚCIĄ FELIKSA NOWOWIEJSKIEGO: INTERPRETACJE – KONTEKSTY – RECEPCJA* podzielony został na trzy działy (kopie publikacji w załączniku 5).

Pierwszy – *DZIEŁO I JEGO ŹRÓDŁA* – dotyczy wybranych kompozycji i gatunków muzycznych, zawartych w nich idei i postaw twórczych Nowowiejskiego z uwzględnieniem perspektywy historycznej, jak również kontekstu sytuacyjnego i kulturowego. Kolejność omawianych artykułów uwzględnia chronologię powstania i tematykę dzieł.

Punktem wyjścia są najwcześniejsze utwory kompozytora. Część tę otwiera artykuł *Młodzieńcze utwory fortepianowe Felixa Nowowiejskiego (Feliksa Nowowiejskiego) z przełomu XIX i XX wieku (1)*, który stanowi ważne uzupełnienie badań nad muzyką fortepianową Nowowiejskiego, zawartych w pracach H. Ratajczak i M. Adamek-Kurgan. W artykule wskazuję kilka najwcześniejszych utworów, jeszcze z końca XIX wieku, które nie zostały uwzględnione przez w/w autorki (m.in. *Vergißmeinnicht* op. 4, *Lottchens erstets Rendezvous* op. 12, *Fee`n Märchen*

¹¹ M. Adamek-Kurgan, *The Unknown Face of Feliks Nowowiejski: The Piano Works*, VDM Verlag Saarbrücken 2008.

¹² I. Fokt, *Feliks Nowowiejski*, Towarzystwo im. F. Nowowiejskiego, Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego, Poznań 2017; *Teka kompozytorska Feliksa Nowowiejskiego*, Towarzystwo im. F. Nowowiejskiego, Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego, Poznań 2017.

¹³ M. Gmys, *Nie tylko Rota. Feliks Nowowiejski i jego muzyka*, PWM Kraków, 2017.

¹⁴ I. Wyrwa, *Problematyka wykonawcza utworów organowych Feliksa Nowowiejskiego w świetle poglądów estetycznych kompozytora na przykładzie wybranych symfonii opus 45*, KUL Lublin 2011.

op. 13, *Zwei polnische Tänze* op. 14: a) *Kozak*, b) *In der Ukraine, Rautendelein – Marsch* op. 21, *Unter Adlers Schwingen* op. 25¹⁵). Pozyskałam je drogą kupna na aukcjach oraz w antykwariatach krajowych i zagranicznych, część z nich odszukałam podczas kwerend bibliotecznych. Dzieła te wzbogacają i dokumentują najwcześniejszą fazę twórczości Nowowiejskiego. Przedstawiają szczególną wartość archiwalną, z tego względu, że sygnowane są nazwiskiem kompozytora w dialekcie warmińskim, jako Felix Nowowieski, którego używał jeszcze w pierwszych latach XX wieku.

Artykuł przedstawia charakterystykę wczesnych utworów fortepianowych Nowowiejskiego, ze szczególnym uwzględnieniem nieznanych dotąd kompozycji. Omówione dzieła wyrastają z XIX-wiecznej tradycji muzyki salonowej, mają zazwyczaj charakter programowy, który podkreślają nie tylko pozamuzyczne tytuły, wyrazowe i ekspresyjne dookreślenia w partyturze, ale również poetyckie tło formy (wiersz jako motto utworu w *Fee'n Märchen* czy krótka wstawka wokalna w *Vergißmeinnicht*). Dźwiękowa koncepcja tych młodzieńczych utworów Nowowiejskiego wskazuje na jego nieprzecięty talent, jak i znakomite opanowanie warsztatu kompozytorskiego.

Problematyce związanej z początkową fazą działalności artystycznej kompozytora poświęcony został tekst *Polskie i niemieckie tradycje we wczesnej twórczości Feliksa Nowowiejskiego (2)*. Specyfika pogranicza kulturowego, gdzie kompozytor urodził się i dorastał jako Warmiak, a jednocześnie obywatel Prus Wschodnich, znacząco wpłynęła na karierę artystyczną i kształtowanie się postawy społecznej Nowowiejskiego. W artykule wyjaśniam sytuację polityczno-historyczną tych ziem i charakterystyczną tożsamość jej mieszkańców, powołując się na tezy Anny Szyfer, zdaniem której specyficzne poczucie narodowości ludności autochtonicznej na Warmii wynikało z przemieszania się trzech etnik: pruskiej, polskiej i niemieckiej¹⁶.

Główne zagadnienia zawarte w tekście odnoszą się do wczesnej twórczości Nowowiejskiego, nacechowanej elementami polsko-niemieckiego pogranicza kulturowego. Ten swoisty dualizm odzwierciedlają z jednej strony utwory inspirowane polskimi tańcami ludowymi czy polską literaturą (cykle taneczne *Reigentänze für die Kleinen* op. 1 nr 5 oraz *Leichte klassische und moderne Tänzen für Klavier zweihändig* op. 2 nr 3; zaginiona dzisiaj uwertura *Konrad Wallenrod*; uwertura *Swaty Polskie*, za którą w 1903 Nowowiejski otrzymał nagrodę ufundowaną przez I.J. Paderewskiego; oratorium *Quo vadis?* op. 30, do którego powstania przyczyniła się również Sienkiewiczowska powieść), z drugiej dzieła wyrosłe z ducha niemieckiego romantyzmu. Sukcesy kompozytorskie Nowowiejskiego odniesione na gruncie muzyki niemieckiej jeszcze w latach studiów (nagrody im. G. Meyerbeera w 1902 i 1904, przyznawane wyłącznie obywatelom Niemiec; prawykonania utworów; wydania dzieł w renomowanym wówczas wydawnictwie Alojzego Maiera w Fuldzie, m.in. w 1909) nie powstrzymały jego kontaktów ze środowiskami polonijnymi, dla których skomponował wiele pieśni w języku polskim o charakterze patriotycznym. W artykule podjęty został również wątek dotyczący relacji między kompozytorem a jego mistrzem Maxem Bruchem.

Do wczesnych utworów Nowowiejskiego należą trzy zachowane oratoria *Powrót syna marnotrawnego* op. 3, *Quo vadis?* op. 30, *Znalezienie św. Krzyża* op. 35, które przyniosły mu

¹⁵ Tytuły utworów w tłumaczeniu na język polski, odpowiednio: *Niezapominajka* op. 4, *Pierwsza randka Charlotty*, op. 12, *Bajka o wrózkach* op. 13, *Dwa polskie tańce* op. 14: a) *Kozak*, b) *Na Ukrainie, Pod skrzydłami orła*, op. 25.

¹⁶ A. Szyfer, *Warmiaci. Studium Tożsamości*, Poznań 1996, s. 12-15.

znaczące sukcesy kompozytorskie. W artykule *Śpiewy i praktyki liturgiczne w oratoriach Feliksa Nowowiejskiego* (3) dzieła te osadzone zostały w kontekście historii XIX-wiecznego oratorium w muzyce niemieckiej, w której wyraźnie pojawiły się tendencje do zeświecczenia tego gatunku. Na tym tle kompozycje Nowowiejskiego, głęboko tkwiące w tradycji chrześcijańskiej, przywracają religijny charakter oratorium. Być może z tego względu Otto Riemer, autor hasła *Das deutsche Oratorium im 19. und 20. Jahrhundert* w niemieckiej encyklopedii muzycznej *Musik in Geschichte und Gegenwart* określił Feliksa Nowowiejskiego mesjaszem XX-wiecznego oratorium¹⁷. Kompozycje charakteryzuje w znacznej mierze obecność elementów liturgicznych (wątki modlitewne, teksty zaczerpnięte ze Starego Testamentu, cytaty bądź parafrazy chorału gregoriańskiego, śpiew responsorialny i antyfonalny, harmonika i melodyka typu modalnego), szczegółowo przedstawionych w tekście za względu na sposób i celowość ich zaistnienia w utworze.

Kolejnych sześć tekstów (4-9) zamieszczonych w części pierwszej cyklu publikacji stanowiących osiągnięcie naukowe, odnosi się do idei narodowych w muzyce Nowowiejskiego, którego droga do polskości nie była prosta, a tożsamość jako Polaka kształtowała się stopniowo. Ten nurt najliczniej reprezentują jego pieśni, które w czasach zaborów Polski zagrzewały rodaków do walki o wolność kraju, a po odzyskaniu niepodległości pobudzały polską duchowość i realizowały idee jedności narodowej, utrwały tożsamość narodową, opiewały chwalebny historię i piękno kraju, wyrażały fascynację polską pieśnią ludową. Utwory te powstały dla szerokich kręgów społecznych i wynikały z ówczesnego zapotrzebowania na tego rodzaju muzykę, która poza walorami estetycznymi prezentowała przede wszystkim postawy patriotyczne. Ta funkcja wymagała, by w treści słownej, jak i muzycznej znalazły się elementy, które wywoływały odpowiednie asocjacje. Większość pieśni miała charakter użytkowy, skomponowana została z myślą o amatorskim ruchu śpiewaczym, chociaż nie brak wśród nich utworów o wysokich trudnościach wykonawczych. Powyższą tematykę podjęłam w artykułach: *Topos narodowy w pieśniach Feliksa Nowowiejskiego* (4) oraz „*O polski kraju święty*”. *Idee niepodległościowe w pieśniach Feliksa Nowowiejskiego* (5).

Nowowiejski był twórcą świadomym znaczenia kultur regionalnych i ich roli w tworzeniu wspólnej polskiej tożsamości narodowej po 1918 roku. W jego dorobku pieśniarskim znaczną część stanowią opracowania i stylizacje melodii ludowych (w tym pieśni koncertowe) niemalże z wszystkich regionów Polski – Warmii, Wielkopolski, Kaszub, Śląska, Podhala, Lubelszczyzny, Kujaw. Wyjątkowe znaczenie mają hymny, dedykowane poszczególnym regionom (m.in. *Marsylianka Wielkopolska*, *Hymn Górnos Śląski*, *Hymn Pomorski*, *Hymn Warmiński*). Są to kompozycje oryginalne, silnie wpisane w historię poszczególnych regionów, do dzisiaj znane i wykonywane.

W artykule *Śląsk w twórczości Feliksa Nowowiejskiego* (6) omówione zostały pieśni Nowowiejskiego związane z kulturą i historią Śląska Górnego, zawarte w 3-częściowym *Śpiewniku Górnos Śląskim* op. 39 na chór mieszany a cappella z 1923 roku oraz w zbiorach *5 Górnos Śląskich pieśni ludowych* op. 6 na chór męski z 1924 i *5 Pieśni z Podbeskidzia Śląskiego* op. 21 nr 7 z 1936 na głos solowy z towarzyszeniem fortepianu. Ponadto wspomniane zostały inne „śląskie” utwory kompozytora, m.in. niezwykle popularna *Pieśń do Matki Boskiej Piekarskiej* op. 8 nr 6 na chór mieszany i organy ad libitum¹⁸.

¹⁷ O. Riemer, *Das deutsche Oratorium im 19. und 20. Jahrhundert*, w: *Musik in Geschichte und Gegenwart*, Kassel 1962, t. 10, s. 163.

¹⁸ Pieśń stanowi część cyklu *Pieśni Mariańskie na cześć Cudownych Obrazów*.

Jako znakomity twórca pieśni chóralnej, kompozytor *Roty*, która przez pewien czas była hejnałem grodu nad Wilią, cieszył się dużą popularnością w tamtejszych kręgach śpiewaczych. O jego obecności w życiu muzycznym Wilna w czasach II Rzeczypospolitej i wileńskich inspiracjach w jego muzyce (*Pieśń do M. B. Ostrobramskiej* op. 8 nr 1 na chór mieszany i organy ad libitum, *Koncert* op. 56 nr 3 na organy solo, oparty na motywach pieśni *Witaj Panno nieustanną czcią* Stanisława Moniuszki, tradycyjnie śpiewanej podczas uroczystości osłonięcia Obrazu Matki Boskiej Ostrobramskiej) pisałam w tekście *Wileński epizod Feliksa Nowowiejskiego* (7).

Nurt narodowy w twórczości Feliksa Nowowiejskiego reprezentują również dzieła inspirowane *Bogurodzicą*, jedną z najstarszych polskich pieśni o charakterze historyczno-religijnym. To ulubiona pieśń kompozytora, którą opracował na różne obsady chóralne. Pod jego batutą wykonywana była podczas uroczystości państwowych i religijnych z udziałem najwybitniejszych przedstawicieli Narodu i Kościoła. Nowowiejski często improwizował na tle tego utworu podczas recitali organowych. Na motywach *Bogurodzicy* oparł *Mszę polską „Bogu Rodzica”* op. 25 nr 5 na chór mieszany i *Symfonię* op. 45 nr 9 na organy solo i zespół instrumentalny ad libitum w składzie 2 trąbki, 2 rogi, 4 puzony, tuba i kotły, bliżej przedstawione w tekście *Romantyczne idealizacje przeszłości. „Bogurodzica” w muzyce Feliksa Nowowiejskiego* (8). Melodyczne zwroty *Bogurodzicy* w tych dziełach pełnią nie tylko funkcję formotwórczą, ale przede wszystkim semantyczną, powtarzając za Bogumiłą Miką, są „symbolicznym dopełnieniem kompozytorskiego przesłania”¹⁹.

Odzyskanie przez odradzające się państwo polskie na mocy traktatu wersalskiego z 1919 roku otwartego dostępu do Bałtyku znalazło szerokie odbicie w twórczości Nowowiejskiego, o czym traktuje publikacja *Symbolika polskiego morza w muzyce Feliksa Nowowiejskiego* (9). Muzycznym symbolem tamtych dni stał się niezwykle popularny w całym kraju *Hymn do Bałtyku* op. 38 nr 3, skomponowany do słów Stanisława Rybki, oficera powstania wielkopolskiego. Utwór wykonywany podczas uroczystości państwowych i wojskowych na Wybrzeżu wszedł na stałe do repertuaru polskiej Marynarki Wojennej. Wątki związane z walką o dostęp do morza, powrotem Pomorza do Polski, odbudowywaniem Marynarki Wojennej, a także kolonialne aspiracje i wizje mocarstwowej Rzeczypospolitej znajdziemy m.in. w *Śpiewniku morskim* op. 42 na chór mieszany a cappella, wydanym w 1935 roku nakładem Ligi Morskiej i Kolonialnej, zawierającym 34 pieśni.

Miejsce szczególne wśród utworów o tematyce marynistycznej Nowowiejskiego zajmuje opera *Legenda Bałtyku* op. 28, której premiera miała miejsce w 1924 roku w Poznaniu. Bez wątplenia symbolika zawarta w treści dzieła wpisywała się w ówczesne nastroje i oczekiwania odbiorców. Tematykę związaną z mitologią Słowian nadbałtyckich kompozytor podjął również w późniejszych utworach fortepianowych: *Gontyna w Arkonie I* op. 58 nr 1²⁰ oraz *Korowody na cześć Łady* op. 58 nr 3.

Powstanie i wykonanie wielu utworów Nowowiejskiego wiązało się z Gdynią, wówczas niezwykle dynamicznie rozwijającym się nadmorskim miastem, symbolem spełnionych marzeń o niepodległości. Przykładem może być *Missa Stella Maris* op. 49 nr 4 na chór mieszany i organy, którą Nowowiejski skomponował na uroczystość poświęcenia przyszłej Bazyliki Morskiej w Gdyni,

¹⁹ B. Mika, *Cytaty w muzyce polskiej XX wieku*, Musica Iagellonica, Kraków 2008, s. 188.

²⁰ Autograf i kopia utworu posiadają dwa różne tytuły: *Gontyna w Arkonie I* oraz *Nad prochami Arkony III* zapisane przez Kazimierza Nowowiejskiego. Tytuły oryginalne zostały zamazane.

Zob. <http://www.feliks.nowowiejski.pl/tworczosc/spis-utworow>, dostęp: 14.05.2018.

która - jak wiadomo - nigdy nie powstała, chociaż plany jej zbudowania według projektu graficznego autorstwa wybitnego polskiego architekta Bohdana Pniewskiego (1897–1965), profesora Politechniki Warszawskiej i Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, wydawały się realne. W 1933 roku przeprowadzano nawet zbiórkę pieniędzy na ten cel²¹. W tekście mowa również o innych utworach o tematyce morskiej. Ciekawą kompozycją związaną z nadmorską miejscowością letniskową na Kaszubach jest m.in. *Pieśń do Matki Boskiej w Dębkach nad morzem* op. 8 nr 7²², którą kompozytor dedykował Marii i Adamowi Wrzoskom.

Twórczość Feliksa Nowowiejskiego o charakterze marynistycznym stanowi obszerny zbiór utworów, powstałych po odzyskaniu niepodległości i dostępu Polski do morza przede wszystkim z pobudek patriotycznych, ale także z inspiracji krajobrazem morskim, z umiłowania nadmorskiego regionu, z fascynacji folklorem kaszubskim i historią dawnych Słowian nadbałtyckich.

Następne ogniwo pierwszej części cyklu dotyczącej charakterystyki twórczości muzycznej Nowowiejskiego stanowią trzy artykuły poświęcone utworom chóralnym o charakterze religijnym. Jednym z najwybitniejszych dzieł chóralnych kompozytora pozostaje utwór „*Ojczyzna*” *Psalm 136 (Jeruzalem)* op. 18, który wraz z *Psalmem 43* op. 29 nr 3 i opracowaniami innych psalmów omówiony został w publikacji *Psalmy w twórczości chóralnej Feliksa Nowowiejskiego (10)*. Są to kompozycje od niewielkich form użytkowych do rozbudowanych utworów koncertowych, w których uwagę zwraca sposób muzycznego opracowania tekstu, nasyconego duchowością i emocjonalnym przesłaniem.

Publikacja „*Ave mundi spes Maria*” *Feliksa Nowowiejskiego w 200. rocznicę śmierci Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego (11)* upamiętniła 280. rocznicę śmierci tego wybitnego przedstawiciela polskiej muzyki barokowej, obchodzoną w 2014 roku. Nowowiejski wysoko cenił Gorczyckiego, stawiając go za wzór twórcy muzyki religijnej. Utwór, o którym mowa, powstał w hołdzie Gorczyckiemu i z inspiracji jego dziełem. Poza analizą muzyczną przedstawiam w tekście okoliczności powstania dzieła, jak i wzmianki na temat jego pierwszych wykonań.

Przedmiotem badań zamieszczonych w artykule „*Missa pro Pace*” op. 49 nr 3 *Feliksa Nowowiejskiego. Cechy stylistyczne - warsztatowe i recepcja dzieła (12)* jest jeden z najwybitniejszych cykli mszalnych kompozytora. W ujęciu analitycznym, ze szczególną uwzględnieniem środków ekspresji muzycznej, nie pomijając elementów retoryki i ilustracji muzycznej, zaprezentowałam najbardziej znany i najczęściej wykonywany utwór spośród tego gatunku twórczości Nowowiejskiego.

Feliks Nowowiejski odbierany był (jest?) przede wszystkim jako twórca późnoromantyczny, a zatem wobec wówczas aktualnych, awangardowych prądów w muzyce - konserwatywny i „zapóźniony”. Wielce niesprawiedliwe byłoby wobec kompozytora, gdyby w jego bogatej i różnorodnej twórczości nie dostrzec dzieł napisanych w duchu nowoczesnym, o wyjątkowych, indywidualnych rysach, które stawiają go w rzędzie najciekawszych twórców epoki. Do takich kompozycji należą m.in. wciąż mało znane pieśni z gatunku liryki wokalne, określane w odróżnieniu od utworów użytkowych jako pieśni artystyczne bądź koncertowe. W artykule „*Fletnia tajemna*”. *Liryka wokalna Feliksa Nowowiejskiego do tekstów poetów młodopolskich (13)* przedstawiłam

²¹ *Kronika muzyczna*, „Muzyka Kościelna” 1934, nr 3-4, s. 55.

²² To kolejna część cyklu *Pieśni Mariańskie na cześć Cudownych Obrazów*.

pieśni, których warstwę słowną stanowi poezja m.in. Kazimierza Przerwy-Tetmajera i Leopolda Staffa. To utwory o wysokich walorach artystycznych z uwagi na sposób współistnienia słowa i muzyki. Charakteryzuje je wyjątkowa ekspresja, indywidualne rozwiązania formalne i harmoniczne. Omawiane utwory odznaczają się bogatą partią fortepianową, stanowiącą w niektórych pieśniach (m.in. *Fletnia tajemna*, *Księżyc osrebrza brzozy*) oprawę kolorystyczną i malarską wizję przestrzeni.

Również dzieła o których mowa w tekście *IV symfonia op. 58 i poemat na organy solo „In paradisum” op. 61 Feliksa Nowowiejskiego wobec różnych koncepcji stylu późnego w muzyce (14)*, powstałe pod koniec życia artysty, ujawniają wiele cech nowatorskich, widocznych zwłaszcza w odniesieniu do dzieł kompozytora z początku XX wieku. Jednak nie stanowią one przełomu ani cezury w jego twórczości, raczej wynikają z ustawicznego rozwoju języka muzycznego i poszukiwań nowych interesujących brzmień. Kompozycje przedstawione zostały w kontekście problematyki stylu późnego: związków pomiędzy dziełem a biografią twórcy i kontekstem historycznym, sytuacyjnym, cech wyróżniających późną i ostatnią fazę twórczości Nowowiejskiego, tendencji rozwojowych oraz infiltracji różnych stylów i kierunków w muzyce.

Ostatni z artykułów zamieszczony w części pierwszej cyklu publikacji *Music by Feliks Nowowiejski. From German Romanticism to Polish National Tradition (15)* stanowi rodzaj panoramicznego obrazu twórczości muzycznej Feliksa Nowowiejskiego. Badania ostatnich lat, a przede wszystkim wydania partytur, wykonania i nagrania dzieł zapomnianych, od kilkudziesięciu lat niewykonywanych, pozwoliły zrewidować (przynajmniej częściowo) dotychczasowe poglądy i stworzyć nowy, oddający rzeczywistość obraz jego muzyki. Zawarty tu skrótowy przegląd i charakterystyka jego twórczości z uwzględnieniem ówczesnych kontekstów społeczno-historycznych wskazują na interesującą, zróżnicowaną pod względem form, gatunków i stylów twórczość kompozytorską Nowowiejskiego. Niewątpliwie wyrasta ona z tradycji muzycznych XIX wieku, ale szybko ewoluuje i nie stroni od aktualnych wówczas tendencji. W zmieniających się epokach historycznych, nurtach i stylach muzycznych dzieła Nowowiejskiego, szczególnie ważne dla polskiej kultury muzycznej, odnajdują dzisiaj swe miejsce, prezentując wartości uniwersalne i ponadczasowe. Artykuł ukazał się w materiałach konferencyjnych SGEM (Wiedeń), które są indeksowane w najważniejszych naukowych bazach danych, m.in.: Web of Sciences (Clarivate Analytics); ELSEVIER: SCOPUS, Compendex; CrossRef (z numerem DOI); EBSCO; Mendeley; CiteULike; UlrichsWeb; British library; Google Scholar.

Część drugą, zatytułowaną *KONTEKST RELIGIJNY* stanowią artykuły (16-19), w których wskazane zostały czynniki (współ)konstituujące twórczość muzyczną Feliksa Nowowiejskiego, jak i jego życie artystyczne i społeczne. Kompozytor, dla którego wartości religijne były najważniejsze, wyrosły i hołdujący atmosferze najszczerzej, ogromnej pobożności, zawsze pozostawał blisko ludzi i instytucji Kościoła.

Tekst *Feliks Nowowiejski o Szkole muzyki kościelnej w Ratyżbonie (16)* przedstawia poglądy kompozytora na temat znaczenia tej szkoły i skupionego wokół niej środowiska. Szkoła, jak i samo miasto tworzyły na przełomie XIX i XX wieku jeden z najważniejszych ośrodków muzyki kościelnej w Europie. Nowowiejski przybył do Ratyżbony na początku 1900 roku i odbył tam 3-miesięczny kurs, który bez wątpienia wpłynął na całą jego twórczość, o czym sam wielokrotnie

wspominał. Materiałem źródłowym niniejszej publikacji jest cykl czterech artykułów *O znaczeniu Ratyzbony dla ruchu kościelno-muzycznego*, autorstwa kompozytora, zamieszczony na łamach czasopisma „Muzyka kościelna” w latach 1933-1934 (ponad 30 lat od ukończenia kursu!)²³. Artykuły zawierają cenne informacje na temat historii szkoły, jej polskich absolwentów, jak również osobiste refleksje Nowowiejskiego, zauroczonego pięknem Ratyzbony.

Niezwykle religijna atmosfera domu rodzinnego z licznymi powołaniami do stanu duchownego, edukacja w placówkach kościelnych, posada organisty kościelnego, wpływ brata kompozytora ks. Rudolfa Nowowiejskiego, kapelana i sekretarza metropolity lwowskiego abp Józefa Bilczewskiego, liczne znajomości i przyjaźnie z osobami duchownymi, dostojnikami Kościoła miały decydujący wpływ na postawę twórczą kompozytora. Artykuł *Instytucja Kościoła w przestrzeni muzycznej Feliksa Nowowiejskiego (17)* wskazuje na rolę Kościoła katolickiego, zarówno w znaczeniu instytucjonalnym, jak i duchowym, w życiu i twórczości Feliksa Nowowiejskiego.

Dwóm wybitnym osobowościom Poznania, zapisanym na stałe w kulturze i historii niepodległej Polski w latach międzywojennych - Feliksowi Nowowiejskiemu i Augustowi Hlondowi, przyjacielom, poświęcony został tekst *Feliks Nowowiejski i Kardynał August Hlond w kulturze muzycznej międzywojennego Poznania (18)*. Dzięki archiwalnym materiałom z Ośrodka Postulatorskiego Towarzystwa Chrystusowego w Poznaniu w powyższym artykule zamieściłam wiele nowych informacji, dotyczących relacji między nimi, związanych z protektoratem Augusta Hlonda nad twórczością kompozytora. Mowa jest również o muzycznych pasjach i poglądach Kardynała na sprawy muzyki religijnej.

Twórczość religijna Feliksa Nowowiejskiego w kulturze muzycznej XX i początku XXI wieku (19) jest próbą całościowego spojrzenia na muzykę religijną kompozytora i usytuowania jej w polskiej kulturze muzycznej. Artykuł, po obszernym wprowadzeniu, w którym wskazane zostały uwarunkowania i źródła inspiracji muzyką religijną, przedstawia syntetyczny obraz tego gatunku w twórczości muzycznej Nowowiejskiego.

Ostatni dział cyklu publikacji – *RECEPCJA* – zawiera wyniki badań nad obecnością twórczości Nowowiejskiego w polskiej kulturze muzycznej na początku XX wieku, lat międzywojennych i w powojennej rzeczywistości Polski Ludowej. Podjęty został także wątek recepcji jego muzyki w Ameryce, gdzie kompozycje Nowowiejskiego wykonywane były od ponad stu lat i są cenione w środowiskach polonijnych do dzisiaj.

Pierwsze koncerty Nowowiejskiego w Polsce miały miejsce w 1906 roku, m.in. we Lwowie, gdzie w tym czasie przebywał młodszy o dwa lata brat kompozytora Rudolf, wówczas kapelan i sekretarz arcybiskupa metropolity lwowskiego Józefa Bilczewskiego. To właśnie on zainicjował artystyczną współpracę Feliksa ze środowiskami polskimi. O obecności kompozytora w kulturze muzycznej Kresów Wschodnich traktuje artykuł *Wschodnie kontakty Feliksa i Rudolfa Nowowiejskich: Lwów - Wilno – Białowieża (20)*, zamieszczony w czasopiśmie „Acta Polono-

²³ Nowowiejski Feliks, *O znaczeniu Ratyzbony dla ruchu kościelno-muzycznego*, „Muzyka Kościelna” 1933, nr 9- 10, s. 126-130; 1933, nr 11- 12, s. 158-163; 1934, nr 1- 2, s. 15-19; 1934, nr 3- 4, s. 39-43.

Ruthenica”, poświęconym polsko-wschodniosłowiańskim badaniom w zakresie kultury, literatury i języka.

W kategoriach swoistego fenomenu rozpatrywałam obecność twórczości pieśniarskiej kompozytora w amatorskim ruchu śpiewaczym w okresie zaborów i po odzyskaniu niepodległości Polski w dwóch artykułach: *Fenomen Feliksa Nowowiejskiego (21)* i *Feliks Nowowiejski w amatorskim ruchu śpiewaczym Polski międzywojennej (22)*. Jego działalność artystyczna na rzecz polskich towarzystw i kół śpiewackich w stolicy Niemiec na samym początku XX wieku była wyrazem sympatii i poparcia dla mieszkających tam Polaków, ale także przejawem wewnętrznych przemian, które sprawiły, że z czasem stał się polskim patriotą, twórcą walczącym o niepodległość i dobro ojczyzny. W latach międzywojennych Nowowiejski stanął na czele ruchu śpiewaczego, prężnie rozwijającego się nie tylko w stolicy Wielkopolski, ale we wszystkich regionach kraju. Działał jako organizator życia muzycznego. Powołał m.in. Chór Narodowy w Poznaniu, był aktywnym działaczem Wielkopolskiego Związku Kół Śpiewackich, prezesem Związku Chórów Kościelnych, animatorem i uczestnikiem zjazdów śpiewaczych. Jako kompozytor niezliczonych pieśni chóralnych, które porywały i wzruszały całe rzesze śpiewactwa polskiego, dyrygent z charyzmą, zawsze życzliwy i wyrozumiały wobec śpiewaków – amatorów wykazał się niezwykłym zaangażowaniem w rozwój polskiego śpiewactwa.

Twórczość Nowowiejskiego cieszyła się w Polsce wielkim uznaniem za życia kompozytora, czego dowodem były liczne przedwojenne wydania jego utworów, ich stała obecność w repertuarze koncertowym, pochlebne recenzje prasowe, również otrzymane przez niego nagrody i odznaczenia państwowe, tytuły honorowe, częsty udział w jury i sądach konkursowych. Wielkości kompozytora dowodziła ceremonia pogrzebowa zorganizowana z ogromnym rozmachem, z udziałem najwyższych władz państwowych i kościelnych. Zaprezentowane wyniki badań w artykule *Recepcja muzyki Feliksa Nowowiejskiego w Polsce Ludowej (23)* wskazują, że powojenne czasy, trudne pod względem ekonomicznym, politycznym i społecznym, nie zawsze sprzyjały muzyce Nowowiejskiego, zwłaszcza religijnej. Ale nie uległa ona zapomnieniu. Jednak wiele znaczących dzieł wykonywanych było nazbyt rzadko, a z uwagi na słabą dostępność materiałów źródłowych, nieczytelność rękopisów, brak wydań, nie mogło zaistnieć w PRL. Duże znaczenie dla propagowania jego twórczości miały wówczas lokalne przedsięwzięcia, upamiętniające kolejne rocznice i jubileusze, związane z tą postacią. Zauważyć należy wzrastającą świadomość społeczną znaczenia twórczości kompozytora. Wielu instytucjom, placówkom kulturalnym, szkołom oraz ulicom w całym kraju nadano imię Nowowiejskiego jako patrona. Pewne ożywienie zainteresowania twórczością Nowowiejskiego na większą skalę, zarówno w zakresie wykonawstwa muzyki i badań naukowych można zaobserwować od końca lat pięćdziesiątych XX wieku. Przełomowe znaczenie w tym względzie miał jubileusz 100-lecia urodzin artysty w 1977 roku.

Recepcji *Quo vadis?* i innych dzieł Nowowiejskiego w amerykańskiej kulturze muzycznej, zwłaszcza wśród Polonii, poświęciłam artykuł *„Quo vadis?” and Other Works by Feliks Nowowiejski in America: History and the Present (24)*, zamieszczony w nowojorskim czasopiśmie „Cultural and Religious Studies”, indeksowanym w referencyjnych bazach danych, m.in.

Google Scholar, CNKI, American Federal Computer Library center (OCLC), USA, Scientific Indexing Services, WZB Berlin Social Science Centre, CrossRef.

Kompozytorski debiut Nowowiejskiego na drugiej półkuli świata miał miejsce w 1907 roku. Młody artysta, już wówczas uhonorowany wieloma prestiżowymi nagrodami, zaistniał w tamtejszym środowisku muzycznym, zwłaszcza w kręgach polonijnych, zdobywając pierwszą nagrodę w konkursie kompozytorskim w Chicago za kantatę *Piotr Skarga (1536-1612)* op. 18 nr 3 do słów polskiego poety Lucjana Rydla na chór męski, orkiestrę i organy. Odtąd jego dzieła zaczęły pojawiać się w programach koncertowych w wielu miastach Ameryki. Przełomowe znaczenie miała nowojorska premiera *Quo vadis?* w słynnej Carnegie Hall w 1912 roku pod batutą samego mistrza. Zebrana dokumentacja (m.in. z Biblioteki Kongresu Stanów Zjednoczonych, Publicznej Biblioteki w Bostonie), dotycząca wykonań i recepcji *Quo vadis?* i innych dzieł Nowowiejskiego, pozwoliła (przynajmniej częściowo) uzupełnić wiedzę na temat recepcji muzyki Nowowiejskiego w Ameryce. Analiza obecności utworów Feliksa Nowowiejskiego w amerykańskim życiu muzycznym na podstawie dostępnych materiałów źródłowych, wskazała, że muzyka kompozytora znana jest tam, zwłaszcza w środowiskach polonijnych, od ponad stu lat. Współczesne koncerty dowodzą, że pamięć o kompozytorze i jego muzyce nie zagięła.

W obszarze recepcji muzyki Feliksa Nowowiejskiego pozostaje ponadto ***Raport o obecności muzyki i postaci Feliksa Nowowiejskiego w kraju i na świecie (2007-2017)***, s. 1-195, który napisałam na zlecenie Instytutu Muzyki i Tańca w 2017. Znajduje się on na stronie internetowej Instytutu pod adresem:

[http://imit.org.pl/uploads/materials/files/Raport%20o%20obecno%C5%9Bci%20muzyki%20i%20postaci%20Feliksa%20Nowowiejskiego%20w%20kraju%20i%20na%20C5%9Bwiecie%20\(2007-2017\).pdf](http://imit.org.pl/uploads/materials/files/Raport%20o%20obecno%C5%9Bci%20muzyki%20i%20postaci%20Feliksa%20Nowowiejskiego%20w%20kraju%20i%20na%20C5%9Bwiecie%20(2007-2017).pdf)

Raport obejmuje generalnie czas między 130. a 140. rocznicą urodzin kompozytora. W okresie tym miały miejsce również inne ważne jubileusze, jak stulecie powstania *Roty* w 2010 oraz 70. rocznica śmierci kompozytora w 2016. W *Raporcie* ujęte zostały najważniejsze wydarzenia i osiągnięcia artystyczne oraz naukowe, odnoszące się do postaci i twórczości Nowowiejskiego w badanym okresie, zarówno w kraju, jak i za granicą. Uwzględnione zostały również najciekawsze projekty edukacyjne, skierowane do różnych grup wiekowych. Dwa pierwsze rozdziały niniejszego opracowania zawierają wykaz wydawnictw nutowych oraz audiowizualnych. W tym przypadku, zgodnie z sugestią zleceniodawców, odstąpiono od przyjętych w tytule *Raportu* ram czasowych i przedstawiono wydania partytur i płyt CD z utworami Nowowiejskiego również z lat wcześniejszych, uznając że są one podstawą znajomości jego muzyki i punktem wyjścia artystyczno-naukowych działań związanych z kompozytorem w badanym okresie. W dalszej części znajdują się informacje na temat wykonań dzieł kompozytora podczas koncertów filharmonicznych, operowych oraz festiwali, konkursów i kursów jemu dedykowanych. W *Raporcie* uwzględnione zostały publikacje oraz konferencje i sesje naukowe, poświęcone Nowowiejskiemu. Mowa jest również o utworach inspirowanych muzyką kompozytora i miejscach Jego pamięci, a także o różnych formach popularyzacji postaci i twórczości Nowowiejskiego. Dane zawarte w *Raporcie* pozwalają prześledzić rosnące zainteresowanie kompozytorem i jego twórczością w ostatnich latach, co szczególnie zauważalne było w Roku Feliksa Nowowiejskiego.

Z tematyką dotyczącą recepcji twórczości Nowowiejskiego koresponduje jeszcze jeden artykuł *Rok Feliksa Nowowiejskiego. Powrót do panteonu polskich kompozytorów narodowych?*, który złożyłam do druku w Wydawnictwie Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy. Rok Feliksa Nowowiejskiego był czasem niezwyklej aktywności artystycznej, naukowej i edukacyjnej wielu środowisk muzycznych. Przyjęcie uchwały sejmowej, chociaż wynikało przed wszystkim ze społeczno-patriotycznych aspektów działalności kompozytora, to przyczyniło się do nowej oceny wartości muzyki Nowowiejskiego. Czy Rok Feliksa Nowowiejskiego zapewnił mu trwałe miejsce w kulturze muzycznej, a przede wszystkim w świadomości Polaków? Czy prestiżowe miejsca wykonań utworów Nowowiejskiego, wybitni wykonawcy, nagrody fonograficzne są gwarancją sukcesu jego muzyki? Czy będziemy mogli częściej niż dotąd posłuchać jego utworów? Odpowiedzi na te pytania przyniesie z pewnością czas, najbliższe lata.

CELE I METODY

Podjęte przeze mnie badania twórczości Feliksa Nowowiejskiego miały na celu przybliżenie postaci i muzyki tego wybitnego, polskiego kompozytora pierwszej połowy XX wieku, który jeszcze kilka lat temu był twórcą kojarzonym w szerokich kręgach społecznych, a nawet artystycznych, głównie z nieśmiertelną *Rotą*. Sytuacja ta zmieniła się po Roku Feliksa Nowowiejskiego (2016), dzięki ministerialnym programom promującym tego twórcę.

W przedstawionych powyżej pracach starałam się podkreślić rangę artystyczną twórczości Nowowiejskiego, wskazać na obszary mało znane w jego muzyce, a godne bliższego poznania. Jednotematyczny cykl publikacji *STUDIA NAD TWÓRCZOŚCIĄ FELIKSA NOWOWIEJSKIEGO: INTERPRETACJE – KONTEKSTY – RECEPCJA* w znacznej mierze dotyczy konkretnych dzieł i gatunków muzycznych tego twórcy. W badaniach zgłębiałam cechy jego warsztatu kompozytorskiego, ze wskazaniem z jednej strony na związki z tradycją, z drugiej na nowatorskie elementy języka muzycznego. Istotne w kształtowaniu twórczości Nowowiejskiego okazały się czynniki zewnętrzne, wynikające z kontekstu sytuacyjnego, miejsc pobytu i charakteru działalności artystycznej. Były to cechy konstytuujące idiom muzyczny wielu jego utworów. Podjęłam również wątek wpływu instytucji i ludzi Kościoła na twórczość i życie Nowowiejskiego, uznając, że pozwoli on zrozumieć twórcze i życiowe postawy kompozytora.

Moim zamierzeniem było pokazanie wartości muzyki Nowowiejskiego poprzez analizę, interpretację i recepcję z uwzględnieniem szerokiego kontekstu historycznego i biograficznego. Wiele utworów, o których pisałam nadal pozostaje nieznanymi, czekając na „swoją chwilę”. Celem tych prac była również popularyzacja zapomnianych dzieł Nowowiejskiego.

Z uwagi na charakter badań odwołałam się do elementarnych metod - porównawczej, deskryptywnej, analizy i krytyki dokumentów, źródeł historycznych. W obcowaniu z muzyką

Nowowiejskiego bliska mi była postawa hermeneutyczna, ukierunkowana na interpretację dzieła, odczytanie jego sensu, poszukiwanie przesłania i wskazanie wartości. Badania niejednokrotnie miały charakter interdyscyplinarny, łączący sztukę z humanistyką i teologią. W analizie muzycznej skłoniłam się ku powszechnie znanej i stosowanej koncepcji interpretacji integralnej dzieła Mieczysława Tomaszewskiego, która poza analitycznym spojrzeniem na utwór uwzględnia jego kontekst kulturowy, historyczny i biograficzny.

4. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo – badawczych / artystycznych

a) wykaz pozostałych publikacji (kopie publikacji w załączniku 6):

25. *Misja wychowawczo - patriotyczna w działalności artystycznej Feliksa Nowowiejskiego*, w: *"Kto chce zapalać innych, sam musi płonąć" : O relacji mistrz - uczeń : Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi dr. hab. Leonowi Markiewiczowi w osiemdziesiąte piąte urodziny*, red. Grażyna Darłak, Akademia Muzyczna im. K. Szymanowskiego w Katowicach, Katowice 2014, ISBN: 978-83-938628-0-1, s. 151-158.

26. *Feliks Nowowiejski na Śląsku jako artysta i patriota*, w: *Ziemio moja, Ziemię śląska*, red. Grażyna Darłak, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2011, ISBN: 978-83-7587-331-3, s. 79-86.

27. *Kilka uwag o życiu i twórczości Rudolfa Nowowiejskiego*, w: *Edukacja i uczestnictwo w kulturze muzycznej*, red. Krzysztof Dariusz Szatrawski, Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich, Barczewo 2011, ISBN: 978-83-926917-8-5, s. 55-65.

28. *Nieznany księgozbiór muzyczny Uniwersytetu Królewieckiego zachowany w olsztyńskiej bibliotece "Hosianum"*, w: *Jubileum Warmiae et Bibliothecae. Wybrane zagadnienia dotyczące 550. rocznicy przyłączenia Warmii do Polski i 450. rocznicy istnienia Biblioteki „Hosianum”*, red. ks. Tomasz Garwołyński, Biblioteka Wyższego seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej „Hosianum”, Olsztyn 2016, ISBN: 978-83-945219-1-2, s. 254-271.

29. *Zachowane utwory Maxa Gulbinsa z przełomu XIX i XX wieku*, w: *Tradycje śląskiej kultury muzycznej*, red. Anna Granat-Janki, Akademia Muzyczna im. K. Lipińskiego we Wrocławiu, Wrocław 2017, s. 193-207.

30. *History and Tradition - Main Ideas behind Oskar Gottlieb Blarr's Music*, w: *5th International Multidisciplinary Scientific Conference on Social Sciences and Arts SGEM 2018: Conference proceedings*, Volume 5, Science and Arts, Issue 6.1, Vienna 19-21 March, 2018, Sofia : STEF92 Technology Ltd, 2018, ISBN: 978-619-7408-34-8, ISSN: 2367-5659, DOI: 10.5593/sgemsocial2018H/61, s. 71-78.

31. *Inspiracje jazzowe w twórczości Wandy Warszawskiej*, w: *Jazz w kulturze polskiej*, t. 2, red. Rafał Ciesielski, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2016, ISBN:978-83-7842-237-2, s. 23-33.
32. „*Jakżeż ja się uspokoję*” *Stanisława Wyspiańskiego w muzycznych interpretacjach Wandy Warszawskiej*, „Forum Muzykologiczne 2015-2016”, 2016, ISBN: 978-83-7798-613-4, s. 7-14.
33. *Polska poezja w muzycznym przekazie Wandy Warszawskiej*, w: *Między muzykologiczną refleksją a pedagogiczną pasją. Księga Jubileuszowa 2 dedykowana Profesorowi Leonowi Markiewiczowi w dziewięćdziesiąte urodziny*, red. Iwona Mida, Anna Waluga, Akademia Muzyczna im. K. Szymanowskiego w Katowicach, Katowice 2018, ISBN: 978-83-949526-3-1, s. 99-109.
34. *Motywy baśniowe w baletach Igora Strawieńskiego*, w: *Baśniowe i mityczne inspiracje humanistów*, red. Iwona Borys, Magdalena Zaorska, Pracownia wydawnicza ElSet, Olsztyn 2016, ISBN: 978-83-63911-18-8, s. 52-61.
35. *Bajkowy świat dźwięków w "Ognistym Ptaku" Igora Strawieńskiego*, w: *Literatura w kalejdoskopie sztuki*, red. Grażyna Darłak, Krystyna Koziołek, Akademia Muzyczna im. K. Szymanowskiego w Katowicach, Katowice 2016, ISBN: 978-83-942090-4-9, s. 193-202.

b) opis w/w publikacji:

Wykaz pozostałych publikacji otwierają teksty dotyczące społecznych i artystycznych postaw Nowowiejskiego - *Misja wychowawczo - patriotyczna w działalności artystycznej Feliksa Nowowiejskiego (25)* i *Feliks Nowowiejski na Śląsku jako artysta i patriota (26)*.

Charakter przyczynkarski ma artykuł - *Kilka uwag o życiu i twórczości Rudolfa Nowowiejskiego (27)*, poświęcony postaci młodszego brata kompozytora Rudolfa (1879-1963), który odegrał niemałą rolę w rozwoju kariery muzycznej Feliksa. Spośród licznych rodzeństwa pozostawał jemu najbliższy. Wykształcony jako teolog do 1925 roku był księdzem katolickim, ponadto filologiem klasycznym, pedagogiem, poetą, autorem tłumaczeń na język niemiecki i łaciński wielu wybitnych dzieł poezji polskiej, m.in. Jana Kochanowskiego, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Adama Asnyka, Jana Kasprówicza. Znany był również jako misjonarz, podróżnik i działacz społeczno – narodowy. Podobnie jak Feliks, posiadał talent muzyczny, grał na kilku instrumentach i komponował pieśni. W artykule przedstawiłam cenną dokumentację, jaką stanowi m.in. zachowana w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej korespondencja Rudolfa Nowowiejskiego do Stanisława Bursy.

Następna publikacja odnosi się do dziedzictwa kulturowego byłych Prus Wschodnich. Tekst *Nieznany księgozbiór muzyczny Uniwersytetu Królewieckiego zachowany w olsztyńskiej Bibliotece "Hosianum" (28)*, zamieszczony w jubileuszowej księdze wydanej z okazji 550. rocznicy przyłączenia Warmii do Polski i 450. rocznicy istnienia Biblioteki „Hosianum” zawiera opis dotychczas nieznanego i nieskatalogowanego zbioru muzycznego pochodzącego z Uniwersytetu

„Albertyna” w Królewcu, przechowywanego w zbiorach Biblioteki „Hosianum” w Olsztynie. Kolekcja składa się z wielu ciekawych dzieł, wydanych w latach 1785-1940.

W artykule *Zachowane utwory Maxa Gulbinsa z przełomu XIX i XX wieku (29)* przybliżyłam postać i twórczość nieznanego wciąż w Polsce kompozytora żyjącego w latach 1862-1932, twórcy p.w. dzieł organowych i chóralnych, organisty i kantora kościoła ewangelickiego, urodzonego w Prusach Wschodnich, związanego przez wiele lat z Elblągiem, a następnie z Wrocławiem. Przedmiotem badań była wczesna twórczość kompozytora powstała w Prusach Wschodnich, która z uwagi na pokaźną liczbę wydań za życia kompozytora, jak i walory artystyczne oraz użytkowe wydaje się być godna większego niż dotychczas zainteresowania. Renesans, jaki dzisiaj przeżywa twórczość Gulbinsa w Niemczech skłania do bliższego poznania i propagowania jego twórczości również tam, gdzie się urodził, pracował i tworzył.

Przedmiotem rozważań zawartych w kolejnej publikacji *History and Tradition - Main Ideas behind Oskar Gottlieb Blarr's Music (30)* jest twórczość kompozytorska O. G. Blarra (ur. 1934), współczesnego niemieckiego twórcy, aktywnie działającego na rzecz dobrych stosunków polsko-niemieckich, również urodzonego w Prusach Wschodnich. To muzyka różnorodna i bogata pod względem tematyki, form i stylów, zorientowana na przekaz treści humanistycznych i religijnych. Dzieła Blarra wyrastają z przeszłości, dokumentują pamięć historyczną i pielęgnują tradycje. Są muzycznym świadectwem minionego czasu, upamiętnieniem wydarzeń, faktów i postaci, ale także wyrazem refleksyjnej tęsknoty za utraconą ojczyzną. Historia i tradycja obecna w muzyce Blarra przedstawiona została z uwagi na reminiscencje związane z krajem lat dziecięcych, tradycje luterzańskie, nawiązania do najwybitniejszych kompozytorów od renesansu do współczesności, dawnych stylów i technik kompozytorskich. Wyróżnione zostały również utwory poświęcone pamięci wielkich postaci historycznych, inspirowane kulturą żydowską oraz tematycznie związane z martyrologią narodu polskiego i żydowskiego w czasie II wojny światowej. Przegląd utworów kompozytora, nawiązujących do szeroko rozumianej „przeszłości”, osadzonych we współczesnym wymiarze i kontekście ideowym oraz muzycznym, pozwala obok walorów artystycznych dostrzec zawarte w nich „wartości najwyższe”, które winny być na stałe wpisane w dzisiejszy obraz świata. Artykuł ukazał się w materiałach pokonferencyjnych SGEM (Wiedeń), które - jak już wcześniej wspominałam - indeksowane są w najważniejszych naukowych bazach danych.

Z tematyką związaną z twórczością O.G. Blarra pozostaje artykuł *Martin Luther's Musical Heritage in „Salut für Doctor Martinus” by Oskar Gottlieb Blarr*, złożony do druku w Wydawnictwie Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu w V tomie serii *Musical Analysis. Historia – Theoria – Praxis*, po pozytywnej recenzji (zał. 7.1.1).

Kolejne trzy publikacje dotyczą twórczości muzycznej wybitnej polskiej piosenkarki Wandy Warszawskiej (ur. 1932). Jednej z pierwszych wokalistek jazzowych w Polsce poświęciłam artykuł *Inspiracje jazzowe w twórczości Wandy Warszawskiej (31)*. Z fascynacji muzycznymi kreacjami Warszawskiej powstały teksty: *„Jakżeż ja się uspokoję” Stanisława Wyspiańskiego w muzycznych interpretacjach Wandy Warszawskiej (32)* oraz *Polska poezja w muzycznym przekazie Wandy Warszawskiej (33)*. Impulsem do bliższego poznania dzieł artystki była między innymi płyta CD z 2002 roku wydana przez Polskie

Radio (PR CD 140) z utworami skomponowanymi przez wybitnych polskich kompozytorów (Krzysztof Penderecki, Wojciech Kilar, Henryk Górecki, Zbigniew Preisner, Andrzej Kurylewicz, Zygmunt Konieczny) do jednego krótkiego wiersza Stanisława Wyspiańskiego *Jakżeż ja się uspokoję*. Kompozycje napisane zostały specjalnie dla Wandy Warskiej i jej dedykowane.

Ostatnie dwa artykuły odnoszą się do muzyki baletowej Igora Strawińskiego. Podjęta w publikacji *Motywy baśniowe w baletach Igora Strawińskiego (34)* problematyka została przedstawiona na przykładzie dwóch dzieł: *Ognistego Ptaka* i *Pocahunku wieszczki*, które najbardziej ze wszystkich baletów kompozytora obfitują w elementy świata nadprzyrodzonego, postaci i wątki fantastyczne. Uwagę skierowałam na korelację fabuły i akcji scenicznej z warstwą dźwiękową, uwzględniając zastosowane środki muzyczne, stylistyczne i ekspresyjne. Pierwszemu z wymienionych baletów poświęciłam ponadto osobny tekst *Bajkowy świat dźwięków w "Ognistym Ptaku" Igora Strawińskiego (35)*.

c) udział w konferencjach naukowych (zał. 7.1.2):

Od początku mojej działalności naukowej wielką wagę przykładałam do udziału w konferencjach naukowych, widząc w tym możliwość nawiązania kontaktu ze środowiskami naukowymi spoza macierzystej uczelni, a także twórczej wymiany myśli, poglądów i doświadczeń z innymi naukowcami. Po uzyskaniu stopnia doktora uczestniczyłam w 46 konferencjach naukowych o randze ogólnopolskiej i międzynarodowej, w tym dwóch zagranicznych. Konferencje te były organizowane przez najważniejsze ośrodki muzyczne i naukowe w kraju, m.in. Akademię Muzyczne w Katowicach, Poznaniu, Wrocławiu, Bydgoszczy, Łodzi, Gdańsku, Instytut Sztuki PAN w Warszawie, Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Zielonogórski, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Akademię Sztuki w Szczecinie. Dwukrotnie uczestniczyłam w International Multidisciplinary Scientific Conference on Social Sciences and Arts SGEM w Wiedniu. Większość wygłoszonych referatów, po uzyskaniu pozytywnych recenzji, opublikowałam w wydawnictwach w/w uczelni i czasopismach („Forum Muzykologiczne”, „Pro Musica Sacra”, „Studia Warmińskie”, „Acta Polono-Ruthenica”, „Cultural an Religious Studies”).

d) redakcja monografii naukowej (zał. 7.1.3):

Wraz dr hab. Joanną Schiller-Rydzewską prowadziłam prace redakcyjne nad wydaniem monografii wieloautorskiej (22 autorów) pt.: *Feliks Nowowiejski i Jemu współcześni wobec idei muzycznych przełomu XIX i XX wieku* (ISBN: 978-83-8100-128-1), która niebawem ukaże się w druku w Wydawnictwie Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Obecnie niektóre rozdziały monografii zostały opublikowane na stronie internetowej wydawnictwa (<http://wydawnictwo.uwm.edu.pl/artykul/14/czytelnia.html>).

e) recenzje naukowe (zał. 7.1.4):

W latach 2017 i 2018 dokonałam czterech recenzji artykułów zgłoszonych do publikacji w „Studenckich Zeszytach Naukowych i Artystycznych „ANTEA”, wydawanych w Uniwersytecie Zielonogórskim pod redakcją Rafała Ciesielskiego oraz jednej recenzji rozdziału monografii naukowej pt.: *Polityczne uwarunkowania rozwoju muzyki jazzowej w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w latach 1945-1989* dla Wydawnictwa Naukowego „TYGIEL” w Lublinie.

f) wykłady (zał. 7.1.5):

W latach 2015 – 2017 miałam zaszczyt wygłosić kilka wykładów związanych z postacią i twórczością Feliksa Nowowiejskiego:

- *Między pasją a patriotyzmem. Edukacja artystyczna w twórczości Feliksa Nowowiejskiego*, wykład z okazji inauguracji roku akademickiego 2015/2016 na Wydziale Sztuki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, 05.10.2015

- *Hymn Warmiński Feliksa Nowowiejskiego*, wykład podczas nadzwyczajnej sesji Rady Miejskiej w Barczewie, inaugurującej Rok 2016 Rokiem Feliksa Nowowiejskiego, 18.01.2016

- *„O polski kraju święty...” Feliks Nowowiejski w służbie Narodu i Kościoła*, wykład wygłoszony w roku akademickim 2015/2016 w Akademii Trzeciego Wieku w Olsztynie, 08.03.2016

- *Nieznane i zapomniane utwory Feliksa Nowowiejskiego*, wykład z cyklu *Rozmowy o dziedzictwie kulturowym Warmii i Mazur*, wykład wygłoszony na zaproszenie Towarzystwa Naukowego im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie, 24.10.2016

- *Pogranicza kulturowe w twórczości Feliksa Nowowiejskiego*, wykład z cyklu *Forum Biblioteczne: w drodze do Sztuki*, wygłoszony w Instytucie Muzyki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, 16.03.2017

5. Działalność dydaktyczna

a) prowadzone przedmioty:

Jako pracownik naukowo-dydaktyczny na Wydziale Sztuki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie prowadzę zajęcia na kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej na studiach I i II stopnia. Realizuję, w zależności od przydziału godzin dydaktycznych, autorskie programy nauczania takich przedmiotów jak *analiza dzieła muzycznego* (wykład i ćwiczenia), *historia muzyki* (wykład), *literatura muzyczna* (wykład), *specjalistyczna literatura muzyczna* (wykład i ćwiczenia), *zasady muzyki* (wykład i ćwiczenia), *seminarium pracy dyplomowej*, *seminarium prelekcji i krytyki muzycznej* raz *kształcenie słuchu* (ćwiczenia). W przeszłości prowadziłam także inne przedmioty, które w wyniku zmian programowych zostały wycofane z toku studiów. Były to m.in. *współczesne techniki kompozytorskie* (wykład), *kontrapunkt* (ćwiczenia),

folklor polski (wykład i ćwiczenia). Szeroki zakres tematyczny prowadzonych przedmiotów wymaga z mojej strony ustawicznego poszerzania wiedzy i metod dydaktycznych (zał. 7.2.1).

b) prace dyplomowe:

Po uzyskaniu stopnia doktora powierzono mi prowadzenie prac dyplomowych na studiach I stopnia. Dotychczas wypromowałam 31 prac licencjackich, których tematyka obejmowała różnorodne zagadnienia i aspekty szerokokorozumianej kultury muzycznej (wykaz autorów i tematów prac w zał. 7.2.2).

c) staż zagraniczny:

W roku 2017 na zaproszenie prof. dr. Helmuta Loosa z Uniwersytetu w Lipsku brałam udział w programie wymiany zagranicznej Erasmus + Staff Mobility for Teaching, w ramach którego prowadziłam zajęcia w tamtejszym Instytucie Muzykologii. Tematyka wykładów dotyczyła twórczości muzycznej Feliksa Nowowiejskiego i kultury muzycznej byłych Prus Wschodnich (zał. 7.2.3).

6. Działalność organizacyjno-popularyzatorska:

a) pełnione funkcje na Wydziale Sztuki UWM w Olsztynie:

Na rzecz Wydziału Sztuki pełniłam i pełnię wiele funkcji, m.in. byłam wydziałowym koordynatorem systemu ECTS i USOS, członkiem Rady Wydziału Sztuki w kadencji 2012-2016, opiekunem roku. Wielokrotnie powoływana byłam do różnego rodzaju wydziałowych zespołów i grup roboczych, m.in. Zespołu rekrutacyjnego, Zespołu ds. weryfikacji i potwierdzania kompetencji zdobytych poza systemem szkolnictwa wyższego, Zespołu ds. powoływania nowych kierunków kształcenia, Komitetu Organizacyjnego ds. Obchodów Roku Feliksa Nowowiejskiego (zał. 7.3.1).

b) organizacja imprez / konferencji / wystaw / realizacja projektów:

Ważnym doświadczeniem była współorganizacja interdyscyplinarnej imprezy kulturalnej pt. *Salonik Nowowiejskiego* w Multimedialnej Bibliotece Młodych *Planeta 11* w Olsztynie (filia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie) w czerwcu 2010 roku. Celem było przybliżenie uczestnikom sylwetki Feliksa Nowowiejskiego w związku z obchodami Roku Feliksa Nowowiejskiego w Olsztynie, ogłoszonego przez władze miejskie z okazji 100-lecia powstania *Roty*. Objęłam merytoryczny patronat nad imprezą, ponadto napisałam scenariusz przedstawienia (cztery scenki) *Salonik Nowowiejskiego*, w scenografii nawiązującej do epoki (początek XX wieku), które odegrali jedni z najlepszych wówczas aktorów Teatru im. Stefana Jaracza w Olsztynie - Wiesława Szymańska i Marian Czarkowski. Poza tym w ramach imprezy przygotowałam konkurs *Wokół Roty* i przewodniczyłam jury oceniającym uczestników konkursu (zał. 7.3.2).

W październiku 2015 roku współorganizowałam z dr. hab. Leszkiem Szarzyńskim, prof. UWM, dyrektorem Instytutu Muzyki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie imprezę naukowo-artystyczną *Feliks Nowowiejski (1877-1946). Pro Memoria*, podczas której byłam moderatorem sesji naukowej z udziałem naukowców i artystów z ośrodków w Poznaniu, Bydgoszczy, Lublinie i Olsztynie. W związku z tym przedsięwzięciem w Miejskim Ośrodku Kultury w Olsztynie przygotowałam również wystawę moich zbiorów muzycznych związanych z Feliksem Nowowiejskim (zał. 7.3.3).

Rok później zorganizowałam w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie Międzynarodową Konferencję Naukową nt. *Feliks Nowowiejski i Jemu współcześni wobec idei muzycznych przełomu XIX i XX wieku* (zał. 7.3.4). W konferencji udział wzięło wielu wybitnych naukowców i artystów z kraju (Poznań, Bydgoszcz, Katowice, Kraków, Wrocław, Gdańsk, Warszawa, Lublin, Toruń, Olsztyn) i zagranicy (Lipsk, Düsseldorf, Ostrawa, Lwów).

Ponadto występowałam gościnnie jako moderator sekcji podczas IV Międzynarodowej Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowej *Bajka, baśń, legenda, mit – magiczny pierwiastek utworu*, zorganizowanej przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski i Kemerowski Państwowy Uniwersytet Kultury i Sztuki w czerwcu 2015 roku oraz Międzynarodowej Konferencji Naukowej *Stosunki polsko-niemieckie w ćwierćwiecze później*, zorganizowanej przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie w czerwcu 2016 roku (zał. 7.3.5).

W Roku Feliksa Nowowiejskiego zaprezentowałam olsztyńskim melomanom moją kolekcję druków muzycznych i kartek pocztowych, związanych z postacią kompozytora. Wystawa miała miejsce w marcu i kwietniu 2016 roku w foyer Filharmonii Warmińsko-Mazurskiej im. F. Nowowiejskiego w Olsztynie (zał. 7.3.6).

Pod koniec roku 2016 uczestniczyłam jako prelegentka w nagraniu filmu z cyklu *Znani z Warmii wczoraj i dziś*, w części poświęconej Feliksowi Nowowiejskiemu. (<http://gazetaolsztynska.pl/403939,Warmia-Feliks-Nowowiejski-kompozytor-wirtuoz-i-papieski-szambelan.html>). Projekt zrealizowała Fundacja Instytutu Badań i Edukacji Społecznej w Olsztynie.

c) wykłady:

Na zaproszenie różnych instytucji i placówek oświatowych występowałam gościnnie z wykładami o charakterze popularyzatorskim, m.in.:

- (2010) prelekcja na temat życia i twórczości Fryderyka Chopina z okazji 200. rocznicy urodzin kompozytora, otwierająca wernisaż wystawy *Fryderyk Chopin (1810-1849) – Życie i dzieło* w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Olsztynie (zał. 7.3.7).

- (2010) wykład podczas VIII Olsztyńskich Dni Nauki i Sztuki nt. *Nowowiejski jakiego nie znacie*, połączony z wstawą moich zbiorów związanych z postacią Feliksa Nowowiejskiego. Wykład skierowany był do młodzieży gimnazjalnej i szkół średnich (zał. 7.3.8).
- (2014) w Towarzystwie Muzycznym w Przemyśle przedstawiłam referat nt. *Feliks i Rudolf Nowowiejscy w kulturze muzycznej kresów wschodnich* (zał. 7.3.9).
- (2014) z okazji Roku Kolbergowskiego poprowadziłam audycję muzyczną dla dzieci Szkoły Podstawowej Nr 1 w Żurawicy, przybliżając im wielkanocne obrzędy i zwyczaje na Warmii i Mazurach (zał. 7.3.10).
- (2017) wykład na temat pieśni patriotyczno-niepodległościowych Feliksa Nowowiejskiego z okazji Święta Niepodległości w Skarbcu Kultury Europejskiej w Barczewie, w ramach ministerialnego programu *Nowowiejski 2017*

d) członkostwo:

- od 2014 członek Polskiego Towarzystwa Muzyki Współczesnej (zał. 7.3.11)
- od 2017 członek Komitetu Redakcyjnego Dzieł Feliksa Nowowiejskiego PWM. Obecnie powierzono mi prace redakcyjno-edytorskie na dziełem *Róże dla Safo* na sopran i orkiestrę op. 51 nr 1. (zał. 7.3.12)
- w 2018 uzyskałam członkostwo Związku Kompozytorów Polskich, Sekcja Muzykologiczna (zał. 7.3.13)
- w 2018 wstąpiłam do Towarzystwa Naukowego im. Wojciecha Kętrzyńskiego Olsztynie, w ramach którego uczestniczę w pracach Komisji Badań nad Kulturą Warmii i Mazur (zał. 7.3.14)
- ponadto jestem członkiem zespołu koordynującego prace badawcze nad historią muzyki w Europie środkowej i wschodniej przy Uniwersytecie w Lipsku pod kierownictwem prof. dr. Helmuta Loosa (zał. 7.3.15).

e) publicystyka muzyczna:

Do najważniejszych pozycji z zakresu publicystyki muzycznej zaliczam notę wprowadzającą do płyty CD (DUX 0603) z nagraniami *Missa pro pace* i *Missa Stella Maris* Feliksa Nowowiejskiego, wydanej w 2009 roku, która w 2010 zdobyła nagrodę fonograficzną „Fryderyk 2010” (zał. 7.3.16).

Ponadto pisałam teksty o charakterze publicystycznym do czasopisma naszej uczelni „Wiadomości Uniwersyteckie” (zał. 7.3.17) oraz artykuły okolicznościowe zamieszczone w folderach, wydanych przez Filharmonię Warmińsko-Mazurską w Olsztynie z okazji Roku Feliksa Nowowiejskiego (zał. 7.3.18).

30. 04. 2019